

Äggen av *Oporinia autumnata* ВКН. och *dilutata* ВКН.

Av

JOHN PEYRON.

I årg. 45 av Entomologisk Tidskrift, sid. 182 o. följ., har NORDSTRÖM ingående behandlat artskillnaderna mellan de tvenne skandinaviska arterna av släktet *Oporinia* HB. Förf. berör i nämnda uppsats även de makroskopiskt iakttagbara olikheterna i äggens morfologi. För närmare studium av de mikroskopiska artskillnaderna har han godhetsfullt på mig överlåtit en del av sitt rika äggmaterial, och ligger huvudsakligen detta material till grund för mina undersökningar. Dessa äro utförda på tomma äggskal, såsom varande för undersökningar av detta slag bäst lämpade.

Beträffande äggens totalform, vilken närmare framgår av fig. 1 — varav *a*, betecknar omkretsens sedd från äggets bredare yta (sida), *b*, omkretsens sedd från dess »kant» och *c*, ett tvärsnitt av ägget ungefär vid dess mitt — har NORDSTRÖM i nämnda uppsats redan framhåvt det viktigaste, likaså angående färgförhållanden och biologisk utveckling. Hos båda arterna överensstämna alla dessa faktorer så nära med varandra, att någon artskillnad från nämnda synpunkter sett ej torde vara möjlig att ernå. Båda arternas ägg mäta i längd c:a 1 mm; största bredd c:a 0,7 mm. De makroskopiskt iakttagbara olikheterna hos de båda äggarternas yta peka däremot direkt på förefintligheten av väsentliga artskillnader, och vid undersökning med hjälp av starkare förstoring visar det sig, att hos *autumnata* såväl skulptur- som strukturförhållandena hos äggskalet äro betydligt kraftigare utvecklade än hos *dilutata*, varjämte iögonenfallande morfologiska olikheter föreligga.

Autumnata. — Mikropylfältet (fig. 2 *a*, genomfallande belysning) visar i sitt centrum en kraftigt och i det närmaste symmetriskt utbildad mikropylstjärna, uppdelad i vanligen 8 mellanfält,

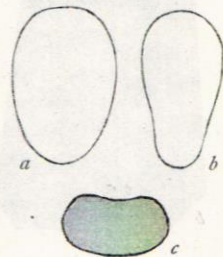

Fig. 1. $\frac{20}{1}$.
Oporinia dilutata ВКН.

åtskilda av mer eller mindre tydligt dubbelkonturerade strålar, till konsistensen mäktigare än de omfattade mellanfälten. Dessas yttre begränsning är likaså mer eller mindre tydligt dubbelkonturerad. Mikropylstjärnan omgives av ett nätverk av breda, kraftigt upphöjda åsar, vilka omfatta starkt konkava, vanligen 5—6 sidiga mellanfält; dessa hava sin längdaxel i huvudsak radiärt ställd mot mikropylfältets centrum och i likhet med åsarna äro de grovt och tätt punkterade. Mot mikropylfältets laterala delar bliva mellanfälten större och få sin längdaxel mer eller mindre tangentiellt riktad. Vid övergången till äggets sidor¹⁾ (fig. 2 *b*, påfallande belysning) framträder detta ännu tydligare, och äro mellanfälten här ofta ungefär dubbelt så långa i tangentiell som i radiär riktning. Något närmare mitten av äggets sidor bliva mellanfälten åter mera rundat 5—7 sidiga och avtaga längre nedåt alltmer i storlek, samtidigt som åsarna bliva smalare och mera skarpryggade. Alla mellanfält äro djupt konkava. Då åsarna ej bestå av solida bildningar, utan endast av nivåhöjningar, framträder vid genomfallande belysning konkaviteten föga, men vid påfallande belysning genom skuggverkan desto tydligare. — Fig. 2 *c*, är en detalj av sidornas struktur, sedd i genomfallande belysning, och visar samma korniga punktering som hos mikropylfältet, ehuru något mindre tät. — Det tomma äggskalet är vid påfallande belysning av en matt vitgrå färg.

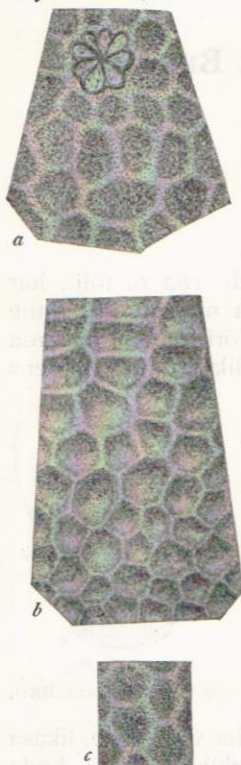

Fig. 2. ^{100/1} *O. autumnata* BKH.

Dilutata. — Mikropylstjärnan mäter i tvärgenomskäring endast omkring hälften av motsvarande bildning hos *autumnata*. (Fig. 3 *a*, genomfallande belysning.) Den är sammansatt av vanligen 5 mellanfält, är mera oregelbundet byggd, ofta, såsom fallet ej sällan är hos ägg med svagare skulptur, rudimentär eller på ett eller annat sätt missbildad. Då den är väl utvecklad, har den i sitt centrum en tydligt framträdande cirkelformig bildning, från vilken synas utgå korta porkanaler, till

¹ Med uttrycket sidor betecknar jag de breda, mer eller mindre flata delarna av ägget, till skillnad från polen, som omfattar mikropylfältet och dess närmaste omgivningar. Uttrycket kanter, som visserligen är något oegentligt, betecknar de starkare kullriga partier, som förbinda de flata sidorna. (Jfr f. ö.: PEYRON, Zur Morphologie der skandinavischen Schmetterlingseier. K. Sv. Vetensk. Akademiens handlingar, Band 44, n:o 1.)

antalet vanligen 4. De mellanfälten åtskiljande, solida strålarna äro enkla, och likaså fältens yttre begränsning. Mikropylstjärnan omgives ett nätverk av låga, breda åsar, vid genomfallande belysning svagt blåaktigt skimrande och därigenom till färgen mörkare än mellanfälten. Stundom saknas denna mörkare färgning, och åsarna äro då på grund av sin ringa höjd och för övrigt svaga markering knappast skönjbara.

Vid påfallande belysning framträda de däremot tydligt. Mellanfälten äro grunt konkava, till formen rundat 5—6 sidiga med avrundade vinklar. Såväl åsar som mellanfält visa en gles, oregelbunden punktering. Vid utkanterna av mikropylfältet bliva mellanfälten något större, men övergången till sidornas skulptur är ej förmedlad genom någon zon med tangentiellt längsställda mellanfält. Där mikropylfältet böjer om för att övergå i sidorna, förlorar hela skulpturen plötsligt i skärpa, mellanfälten bliva svagt konkava och nätverket av åsar mycket obetydligt upphöjt. (Fig. 3 *b*, påfallande belysning.) Hos en del ägg synes nästan all skulptur så gott som utplånad; endast å äggets kanter framträder den på sådana exemplar något tydligare. — Fig. 3 *c*, visar en detalj av sidornas struktur vid genomfallande belysning. På grund av den obetydliga nivåskillnaden mellan nätverket och mellanfälten framträder här det förra så gott som icke alls. En glesare och mera blek punktering än hos *autumnata* är nästan det enda, som kan iakttagas. — Det tomma äggskalet är i sin helhet mycket tunnare och genomskinligare än hos *autumnata*, speglar starkt vid påfallande belysning och skimrar ofta i metalliskt blå- och gulaktiga färger.

Fig. 3. ^{100/1}.
O. dilutata BKH.